

A magyarvizsla származástörténete

STANDEISKY ANDOR

Kevés kutyafajta van, melynek származását oly sokan és sokszor vitatták volna, mint a magyarvizsláét. A legújabb keletű német és osztrák közleményekben *Bornemissza István* a Wild und Hund 1959. március 8-i, *Kühne Karl* a Der Jagdhund 1962. februári és *Brenner Wilhelm* a Der Jagdhund 1962. szeptemberi számaiban boncolgatják a magyarvizsla származását.

Amikor a fent nevezett szerzők a magyarvizsla eredetét tárgyalják, visszanyúlnak a magyarság történelmének legrégibb korszakába. Tekintve azonban, hogy forrásmunkák nem állhatnak oly mértékben rendelkezésükre mint nekünk, történeti szemléletük hiányos, levont kinológiai következtetések nem helytállóak.

Hogy a honfoglalás előtti magyarság kutyáiról képet alkothassunk, röviden szólnom kell arról a legújabb kutatási eredményről, amely a honfoglalás előtti magyarság keletkezésének és szálláshelyeinek földrajzi fekvését az eddigi elgondolásoktól nagyrészt eltérően határozza meg. E kutatások eredményeként kitűnik, hogy a finnugor népközösség szálláshelyének hozzávetőleges nyugati határát a Visztula alsó folyása és torkolatánál kell keresnünk. Innen kiindulva körülbelül északi határa a Nyemanba szakadó Vilja torkolatát, majd a Dvina forrását érintő vonalban jelölhető meg. Keleti határa a Volga és az abba szakadó Oka által határolt térség lehetett. Míg déli kiterjedésének körülbelüli határa a Don, Ugra folyók forráshelyein áthaladva, a mai Szmolenszk, Minszk, Warszawa vonalban határozható meg. A finnugor népcsoportnak és így mint e népcsoport egyik tagjának, az ősmagyarságnak is őshazája Európa azon területén helyezkedett el, amelyet ez idő tájt összefüggő lomb-erdő borított. Ebből kifolyólag kézenfekvő, hogy főfoglalkozása a halászat-vadászat volt, azaz gyűjtő, halász-vadász életmódot folytatott. Általában majd minden nép első háziállata a kutya lévén, feltehető, hogy a finnugorság sem képezett kivételt és ismerte, tartotta a kutyát. Mivel főfoglalkozásként űzte a vadászatot, természetes, hogy ez a kutyafajta a vadászatban segíteni tudó, tehát csakis vadászeb lehetett. Hogy mely fajtához tartozott a finnugorság vadászebe, ma még meghatározni nem lehet. Abból a tényből azonban, hogy a finnugorságból kivált és észak felé letelepedett rokonnépek még ma is a *lajkát* használják minden vadászebként, továbbá ismerve a lajkafajtájú kutyák sokoldalú használhatóságát és magas intelligenciáját, arra következtethetünk, hogy a finnugor népcsoportban élő *ősmagyarság első kutyafajtája is, vélhetőleg a mai lajka őse lehetett.*

A finnugor népcsoportból kiszakadó magyarság kelet felé haladt és nagyjából a Volga és az abba szakadó Szura által határolt területen állapodott meg, az ún. Volgamenti-hátság északi felén. Az évszázadokig itt élő finnugor töredék itt alakult ki magyarrá és valószínűleg keletről jövő behatások alatt, itt tanulta meg az állattenyésztést, itt vált vadásznépből, állattenyésztő lovasnéppé. Természetes, hogy a háziállatok tartásával, tenyésztésével együtt ismerte meg az azok tereléséhez és őrzéséhez feltétlenül szükséges őrző és terelő ebeket is. *Feltehető, hogy ezek az eb-fajták a komondor és puli voltak,* már csak azért is, mert ezek őshazáját több neves kinológusunk a tibeti fennsíkban határozza meg. E keleti behatások alatt vadászatának módja is itt alakulhatott át, itt vált erdőt lakó gyalogvadásznépből lovasvadásznéppé. Lovasvadászataihoz nem használhatta a gyalogvadászataihoz használt vadászebeit, de pásztorebeit sem. Ha e szállásterület terepviszonyait nézzük, látnunk kell, hogy ezen az erdős-ligetes területen nem használhatott szemre hajtó agárfajtájú vadászkutya-fajtát, csakis szimatra hajtó, de magas termetű, a lovasvadászathoz alkalmas jó orrú eb-fajta lehetett új vadászebe. Meghatározni ezt az eb-fajtát ma még nem tudhatjuk. Kiindulva azonban abból a tényből, hogy a Volga középső folyása-

nak még ma is jellemző kutyafajtája a *kosztromai*, azaz *tatár kopó*, továbbá mivel e vadászkutya-fajta őshazája ugyancsak a tibeti fennsík, feltételezhető, hogy az immár lovasnéppé átalakult magyarság itt és ekkor a tatárkopó őseivel vadászhatott.

Évszázadok elteltével a magyarság a Volga jobb partján haladva délre húzódott, kb. addig a pontig, ahol annak bal partján a nagy folyóba ömlik a kis Jeruzslán nevű folyócska. A dél felé mindinkább ligetes-pusztá jelleget öltő vidék még jobban kedvezett a magyarság új életmódjának. Valószínűleg itt, első szálláshelyén, de lehet, hogy már kialakulásának helyén tanulta meg a *solymászatot*, ezt a jellegzetesen keleti vadászati módot is. Legalábbis erre enged következtetni az a tény, hogy az Árpádok totemisztikus madara, címerképe, eredet mondájának főszereplője a legnemesebb sólyom, a turul sólyom (*Falco rusticolus altaicus*) volt. Sajnos arra nincs adatunk, hogy a solymászathoz solymászebet is használtak volna. Mivel azonban tudjuk, hogy a honfoglalás előtti magyarság fejlett állattenyésztési kultúrával rendelkező nép volt, feltételezhetjük, hogy jó orrú kopóiból kitenyésztett magának ily fajtájú vadászebet. A magyarság nagymértékben felszaporodott állatállományának az egész esztendő folyamán legelőt, élelmet adó területre volt szüksége. Ez a körülmény, de nem kevésbé a vadászat örökös szükségyszerűsége, mely egyedül volt képes utólráhatatlanul ügyes lovásszá és íjásszá nevelni a férfinépet, szükségessé tette, hogy oly terepen maradjon, ahol mindig bőven talált nyájainak legelőt és vadászatához vadat is. Ezt a két összejátszó létszükségletet nem találhatta meg sem az erdőrégiókban, de a füves sztyeppék területén sem. Éppen ezért az erdős és füves régiókat mintegy összekötő területeket az ún. ligetes sztyeppéket, ligetes pusztákat választotta életteréül. Ezzel magyarázható az a tény, hogy a mind délebbre húzódó magyarság délre vonulában a füves sztyepp határán megtorpant és továbbvonulásának iránya is követte a ligetes sztyepp kelet—nyugati irányát nyugat felé. Ezt a folytatódó és végeredményben a Kárpátok gerincvonalának áthágásában végződő szállásterületet Etelköz néven ismeri a történelem. Etelköz körülbelül északi határvonala a Vorona folyó forrásvidékétől kiindulva a Donba ömlő Szoszna folyócska torkolatán halad át, majd a Dnyeperbe ömlő Pripjet torkolati pontján folytatódva, a Bug forrásvidékét érinti és a Dnyesztr partján ér véget. Míg a déli határvonala a Voronába ömlő Mapper folyó torkolatából indulhatott ki. A Donba ömlő Bitjug folyócska torkolati területén haladhatott át. Érinti a mai Harkovot és a Dnyeperbe ömlő Szula torkolatát s a Dnyesztr partján érhetett véget. Kinológiai szempontból ugyanaz jellemző e területekre, mint amit az első szállásterületről mondtam. Mégis megemlítem, hogy a mocsárral, ingovánnyal, erdőkkel, ligetekkel szaghatott, fedett terep nem volt alkalmas az agárral űzött vadászat kifejlődésére. Bár a magyarság sohasem volt sztyepénép, nem állítom, hogy nem lettek volna agarai is, de az agarászat messze elmaradt a kopózás és solymászat jelentősége mögött. Hogy milyen fajtához tartozó agarai lehettek, ma megállapítani lehetetlenség. Éppúgy lehetett ez az Iránból származó *tasy*, mint bármely más, a mérhetetlenül nagy orosz sztyeppe területeken honos agárfajta őse. Itt említem meg, hogy mivel a finnugor őshazából kiszakadó magyarság végeredményben a Kárpát-medence megszállásával végződő útja közel 1000 esztendeig tartott, az agaraknál mindenesetre lassúbb járású kopók, éppúgy, mint a jószággal haladó pásztorebek is követni tudták a menetelés sebességét, mely harcokkal, pihenőkkel, vadászatokkal meg-megszakított vonulás volt, nem pedig lerohanásszerű harci cselekmény. *Tényként elfogadható következtetés mindenesetre az, ha lehetett is csekély számú agaruk, esetleg solymászebük, uralkodó és általánosan használt kutyafajtájuk a kopó kellett, hogy legyen.*

Az Etelközben nemzetté egyesült hét magyar törzs valószínűleg 895 őszén lépte át a Kárpátok gerincvonalát. A honfoglalók a Kárpát-medencében ugyanolyan viszonyokra találtak, mint amilyen viszonyok Volga-menti szállásterületeikre is jellemzők

voltak és mint amilyenek azokat a ligetes pusztaságokat is jellemezték, amelyeken a Volgától a Tiszáig keresztülvonultak. A Kárpát-medence a török hódoltság alatt elfátlanodott és a múlt század elején, mocsarainak, árterületeinek lecsapolása révén részben kopár füves sztyepévé, majd kultúr-sztyepévé vált vidékét, a honfoglalás idején a Kárpátoktól lehúzóódó, sok kisebb-nagyobb ligeterdő borította. A ligeterdők közeit a lassú folyású, szabályozatlan folyók beláthatatlanul nagy ingoványai, mocsarai, árterületeit és legelőit dúsan adó rétségek töltötték ki. E fedett területet rengeteg vad népesítette be, vizei halban bővelkedtek. A honfoglalók vagyonát képező megszámlálhatatlan jószág bőven talált itt élelmet, a vadászati lehetőségek kielégítették a nemzet még Európa keletéről magával hozott vadászszenvédelmét, a rengeteg prémes állat gereznája ellátta prémekkel a pompát kedvelő keleti népet.

A királyság kialakulásáig a magyarság vadászkinológiai viszonyaira vonatkozó semmi néven nevezendő feljegyzés, emlék nem maradt ránk (eltekintve e század sírleleteiben talált kevés számú kutyacsonttól) úgy, hogy e század magyar kutyafajtáit illetően ismét csak a környezetből levonható következtetésekre vagyunk utalva. Mivel e környezeti viszonyok megegyeznek a honfoglalás előtti szállásterületek viszonyai-val, feltehető, hogy a magyarság kinológiai viszonyai sem mentek át jelentős változáson. A Kárpát-medence felszíne és növényzete is a kopóval való vadászatnak kedvezett. *Mégis biztosra vehető, hogy a honfoglalók ismeretlen fajtához tartozó kopói kereszteződtek az itt őshonos és az avarság kezén tovább élt kelta kopó utódaival és alkották a kipusztult pannon és még élő erdélyi kopót.*

A pannon kopóról nem maradt ránk leírás, így csak feltételezzük, hogy mivel ugyanolyan összetevőkből alakult ki, mint erdélyi testvére, azzal azonos és megegyező lehetett. Az erdélyi kopóról reánk maradt festmények plasztikus ábrázolások és leírás útján tudjuk, hogy két alfajtaban él még ma is. Erdély magas hegyvidékein vörös alapszínű, 60 cm marmagasságot elérő, hegyi alfajta van elterjedve. Lejtős és sík vidékein pedig a fekete alapszínű, vörös jelzésekkel díszített, 65 cm marmagasságot elérő erdei alfajta. A sok változáson átment jelenlegi erdélyi kopóról nem következtethetünk vissza a honfoglalók kopóinak külemére, csak azt állapíthatjuk meg, hogy ez az ősi magyar kutyafajta a honfoglalók kopóinak leszármazottja és hogy használhatóságát tekintve alkalmas volt a bölény állításától a vizslamunka elsajátításáig minden vadászati tevékenység keresztülvitelére. Feltehető tehát, hogyha a honfoglalók nem hoztak magukkal vizslaszerű solymászebet, későbbben a kétséget kizáróan igazolható vadászebtípusunk a pannon, illetve erdélyi kopóból szelekció útján alakult ki.

Ez idő tájt agarászatra nem volt alkalmas a Kárpát-medence területe sem, éppen ezért, ha hoztak is magukkal csekély számú agárfajtájú vadászebet, honfoglaló ősünk, az agarászatnak itt és ez idő tájt el kellett sorvadnia és így semmiképpen sem lehetett az agár kialakulási faktora a mai magyarvizsla ősének a honfoglalás és az azt követő idők magyar solymászebének.

Az 1000. esztendővel lezárult a magyarság fent vázolt korszaka. Európa kultúr-nemzetei sorába vezeti népét István, az első magyar király. Trónralépése óta írott feljegyzésekre támaszkodva, konkrét adatok állnak rendelkezésünkre. Nyugatról behozott papjai, lovagjai feltételezhetően hozhattak magukkal a nyugati kutyafajták egyedeiből. Ezek számát és jelentőségét azonban nem szabad túlbecselnünk. Ló nélkül a lovag nem volt lovag, de kutya nélkül az maradt, tehát a lovagok csak egy hányada hozta magával vadászebet is. Ez a néhány eb egy csepp a tenger vizében. A vadász nemzet rengeteg kopóját nem alakíthatta át a behozott néhány délnémet kopó. A solymászat keleti vadászati mód, keletről, főleg a keresztes hadjáratokkal kapcsolatban került nyugatra. Keleti jellegű az európai solymászat minden kéléke is. Miért lett volna szüksége a keleti magyarságnak nyugati solymászebekre? A barna színű, bajor nyugati madarászkutyából éppen nem származhatott magyar soly-

mászeb, mert a „Vogelhunt” vagy „Hapichthunt” mindig hosszúszerű volt! Nézetem szerint tehát a magyarvizsla mai külemi és szellemi jellegzetességei nem a XI. században, hanem jóval később alakultak ki. Szerintem a XI. század magyar solymász-ebe még sokáig nem volt egységes külemi és konstans vadászeb-fajta. Még sokáig a teljesítményre tenyésztés dominált, inkább volt az vizslahajlamokkal és tulajdonságokkal bíró, vizslamunkára idomított kopó, mint vizsla.

Az 1040–1095. élt I. László királyunk latin nyelven megírt törvényeinek a vadászatra vonatkozó részében találunk először utalást a kutyára, mint a vadászat kivitelezésénél segédkező állatra. Bár ez időtől kezdve gyakran találkozunk a vadász-kutya fogalmával, a solymászathoz használatos ebről az 1279-ben megtartott budai zsinat 66. kánonja tesz, latin nyelvű szövegében először említést. Tényként kell elfogadnunk, hogy a XIII. sz. végén volt tehát solymászebünk. Hogy a középkor magyar solymászebeinek milyen lehetett a küleme, azt csak a Nagy Lajos királyunk (1326–1382) korában készült Képes Krónika egy miniatúráján ábrázolt vadászjelenetből tudjuk meg. A lóháton solymászó Álmos herceg vadászmadara egy varjút vágott le. E miniatúra előterében látható a spaniel nagyságú, rövid szőrű, lógó fülű, vizslaszerű, fehér kutya. Bár erről az egyetlen ábrázolásról általánosítani nem lehet, tény, hogy az említett miniatúrán látható solymászeb sem színre, sem termetre még nem hasonlított a mai magyarvizslához. Feltűnő, hogy a képeskrónika illusztrátora, bár korának sok vadászeb-fajtáját örökítette meg remek miniatúráin, agarat nem ábrázolt, festett.

Maga az „agár” szó eredetéről is eltérők a vélemények. Egyesek szerint honfoglalás előtti török eredetű jövevényszó, legvalószínűbb azonban, hogy a délszláv „ogárb” szó átvétele. „Vizsla” szavunkat nyelvészeink egyöntetűen finnugor, tehát ősmagyar eredetűnek tartják. Mindkét szavunk már a XII. században is megtalálható, mint személy- és helynév vadászeb jelentéssel, magyar nyelven leírva azonban a XIV. század végén készült, ún. „besztercei szójegyzék” nevű nyelvemlékünkben mutatható ki első ízben.

A mohácsi vésszel (1526) kezdődik el történelmünk egyik legszomorúbb, de egyben legdicőbb korszaka. Mégis a törökség térhódítása érdekes módon előnyösen befolyásolta több háziállatunk, így a magyarvizsla kialakulását is. Fr. B. Laska, Bosznia-Hercegovinában az okkupáció (1879) alkalmával talált itt a megszállott törökség által odatelepített és még tiszta vérben élő, az író által „slaughti”-nak nevezett török vadászebekeket. Kézenfekvő feltevés, hogyha a törökség Bosznia-Hercegovinába magával vitte kedves vadászebeit, magával hozta azokat a magyar szandzsákokba is. A török megszállás idejéből származó számos levél stb. is említést tesz Kis-Ázsiából az erdélyi fejedelemség s a magyarországi hódoltsági területekről a magyar királyság területére került török vadászebekekről.

A legrészletesebben azonban „Historicus” írói néven író történészünk értesít bennünket a fenti tényről, amikor a Vadászlap 1911. évi júliusi számában megjelent „Erdélyi kutyaidomítók” c. értekezésében többek között azt írja, hogy: „Gyulafehérvárott nyár utolján, ősz elején egész karavánok járnak a kis-ázsiai partokról vadász-kutyákkal. Ezeket a piaci kutyákat a köznemesség vásárolja. A főnemesség rendesen kapja azokat a török uraktól ajándéka (MTA. Qu. 38)”. E vadászebekek között szerepel az agár, Historicus által *sinkoránnak* nevezett kopó és valószínűleg ebből kitenyésztett török solymászeb stb. is.

A fentiekből két következtetést vonhatunk le: *először is tényként kell elfogadnunk, hogy a török hódoltság ideje alatt (1526–1696) huzamosan és tömegesen kerültek török fajtájú vadászebekek hazánkba. Másodszor ezek a vadászebekek kereszteződtek hazánkban már meglevő vadászeb-fajtákkal. Éspedig agár az agárral, a kopó a kopóval és a magyar solymászeb a török solymászebbel. Kizárt, hogy céltudatosan török agárral rontották volna a magyar solymászebet akkor, amikor teszem azt, jól ido-*

mított török solymászebek is állottak a vadásztenyésztők rendelkezésére. Ilyen keresztezés legfeljebb csak sporadikusan fordulhatott elő a felügyelet esetleges hiánya miatt. Fennmaradt azonban az a kérdés, hogy milyen küleműek lehettek a fent említett török vadászeb-fajták? Mindenekelőtt tényként kell leszögeznünk, hogy a hódoltság idei török birodalomhoz tartozó Egyiptomból terjedtek el a törökség kitűnő vadászebei az ozmán császárság egész területére. A nagy gonddal és hozzáértéssel kitenyésztett egyiptomi vadászkutya-fajták utódai voltak ezek, amelyek tovább finomultak az Egyiptomot 640-től uraló, ugyancsak magas állattenyésztési kultúrával bíró arab törzsek kezén. Az egyiptomi vadászkutya-fajták közül bennünket a legelterjedtebb két fajta, az *egyiptomi agár* és az *egyiptomi kopó* érdekelt. A piramisok és a sírkamrák ábrázolásai közül közismert egyiptomi agár korunk tipikus rövidszőrű agár alakja, attól csak felálló fülével és karikára kunkorodó farkával tér el. Jellegzetesen vizuális típusú, sebes futásra tenyésztett vadászeb-fajtának látszik. Az egyiptomi kopó viszont korunk rövidszőrű vizslafajtáira emlékeztet bennünket és ezektől csak rövidebb fülével és hosszabb végtagjaival tér el. Jellegzetesen nazuális típusú, kitartható, de lassúbb térnyerésre kiterjesztett ebfajtának látszik. Mindkét óegyiptomi vadászeb-fajta rövidszőrű és uralkodó alapszíne a homoksvatag-sárga. Mindkét vadászeb-fajtát kissé kifinomított alakban megtaláljuk napjaink egyiptomi arab vadászainak kezén (lásd: a mai arab agár képét: dr. Arthur Berger „Die Jagd aller Völker im Wandel der Zeit” 264. old.). A mai arab kopó képei: „Két kecske” — (Széchenyi Zsigmond, 180 old.). Ha tehát megvolt e két vadászeb-fajta a fáraók korában és ezek utódai megvannak korunk arab vadászainak kezén, meg kellett lenniük a török hódoltság idejében is. Amennyiben összehasonlítjuk a kiindulási formákat és a mai formákat megőrzítő képeket, fogalmat alkothatunk magunknak a közbeeső hódoltság ideji török agár és kopó képéről. Kétségtelen, hogy az arab kopóból kitenyésztett török solymászeb viszont csakis az arab kopóra hasonlíthatott, ha nem volt azzal azonos külemű. Hogy egyes írók ezeket a kutya-fajtákat slaughi, sinkorán, vagy bármely más néven ismertetik, lényegtelen, már csak azért is, mert korunk arab vadászaik „Kleb”-nek neveznek minden, általuk megvetett, szerintük tisztázatlan, félvad, pária kutyát és „Slaughi-Slughi” néven tisztelnek minden nemes, kitenyésztett, általuk nagyrabecsült és szeretett vadászkutyát. Gyűjtőnév tehát a kleb és a slaughi is. A „Chien courant”-ból lezármazott sinkorán szó pedig a kopó francia szinonimája. Az ősrégi és konstans keleti ebfajták rányomták fajjellegük bélyegét a velük keresztezett, még heterogén magyar vadászkutya-fajtákra. Ezekről örökölte mind a magyar agár, mind a magyarvizsla közvetlen őse, a magyar solymászeb jellegzetes és minden más hasonló európai vadászkutya-fajtától elütő tulajdonságait. Mint már említettem, az Alföld elfátlanodása is e korra esik. Az ezzel járó klimatikus változás bizonyos irányban tényleg hatással lehetett a magyar solymászebre. De ha esetleg alakján stb. változtatott is, szőrzetének minőségét nem változtathatta meg. Köztudomású természeti törvény, hogy a szőrzet minősége csakis keresztezés útján változhat (délvidékeken kifejlődött rövidszőrű kutya, északon is rövidszőrű marad és megfordítva is). Kézenfekvő, hogy a magyar vizsla szőrzetminőségét, csakis egy forró égövi kutya-fajtaival való keresztezés eredményezhette. Ez a kutya-fajta pedig csakis a török solymászeb lehetett. Végül megemlítem a magyarvizslával, egész kis különbségektől eltekintve, egyező külemű és tulajdonságú *török vizslát*. A két vizslafajta hasonlóságának okát az egyező komponensek összetevődésével lehet csak megmagyarázni. A keleti ősök öröksége a domináns sárga szín is. A magyarvizsla közvetlen ősenek, a magyar solymászeb végleges kialakulását a török hódoltság idején, a magyar solymászebnek, a török solymászebbel való huzamos és tömeges kereszteződése eredményezte.

Az ország sík vidékeinek elfátlanodása, majd a fejlődő mezőgazdasági kultúra a hegyvidékre szorította vissza az erdőt és vele a nagyvadat. E körülmény minden-

kább ráterelte a figyelmet az apróvad-vadászatra. Az 1600-as esztendők végén kezd hazánkban is ismertté válni a sörétes puska. Az 1729-ben kiadott „De mémoranda venatione” című törvény mezőgazdasági okokból betiltja a kopózást és engedélyezi a vizslával való vadászatot. Egy 1730-ban kelt rendelet lődíjat tűz ki az eddig a solymászat céljaira féltve védett ragadozó madarakra. A szatmári béke után bekövetkező (1712) békés korszak stb. mindmegannyi tényezője annak, hogy a *solymász-ebeknek a mai fogalmaink szerint vizslává való átalakulásának idejét az 1600-as esztendők végére, illetve az 1700-as esztendők első negyedére tegyük*. Az állattenyésztőket pedig a régebben sólyommal, az 1700-as évek elején már sörétes puskával vadászó családok között kell keresnünk. Bár biztosra vehető, hogy az ország különböző részein több rokonságban és barátságban élő család kezdte meg a fent vázolt hatások alatt a szaglővizslától a magyarvizsla át-, illetve kitenyésztését, bizonyítani ezt csak a Trencsén megyei Zayugrocon őshonos törzsökös magyar Zay- (és nem Zayov) családról tudjuk. Zay Imre közlései szerint bizonyítható, hogy elődei a szatmári béke (1712) után kezdték meg e folyamatot. Rövidesen az akkor még sárga vizslának nevezett vizslafajta elterjedt e család birtokairól a Csallóközre, innen az egész Dunántúlra, sőt később az egész ország területére is. Tény az, hogy a XVIII. század végén már legelterjedtebb vizslafajtája a Kárpát-medencének.

Kitenyésztésében éppen a fenti okokból az angol pointer nem lehetett kompons, márcsak azért sem, mert a fehér alapon sárga foltos pointer kitenyésztésének idejét minden forrás az 1800-as esztendők elejére teszi, mai alakjában pedig az angol pointer csak 1835 óta ismeretes. Az egyszínűen sárga angol, dán stb. pointer kitenyésztése ezekből még ennél is később következett be.

A magyarvizsla virágzásának az 1860-tól sporadikusan, 1880-tól tömegesen behozott pointerok és még később behozott német vizslák térhódítása vetett véget. Az idegen vizslafajtákat nem a magyarvizsla nemesítése céljából, hanem kizárólagosan a nyugati divat utánzása okából hozták be hazánkba. Ezért tudták csak annak felújítói a legnagyobb nehézségek árán összegyűjteni a megmaradt, alig tucatnyi példányt. Kétségtelen, hogy a magyarvizsla-törzsek egy része kereszteződött a pointerrel, de ez a vér nem nemesítette, hanem kedvezőtlenül befolyásolta a magyarvizsla jellegzetes, minden más európai vizslafajtától elütő külemi és szellemi tulajdonságait. *A magyarvizsla egyike Európa legrégebb vizslafajtáinak, eredeti őse a pannon és erdélyi kopóból szelekció útján kitenyésztett magyar solymász, mai megjelenési formájának kialakulására döntő befolyással bírt a török hódoltság idején hazánkba hozott, a sivatagsárga színű, kisázsiai kopótól származó török solymász.*

László

120 000 m³-t tesz ki Ausztriában a mi nyugati határainkon is pusztító novemberi hózápor nyomán keletkezett hótörés. A kár ott is legnagyobbbrészt (80–90%) vékonyabb erdeifenyő anyagot érintett. (Allg. Forstzeitung 1962. 23–24. sz.)

Izland is erőteljesen fásít. Az utóbbi 5 évben 1,000 hektáron kereken 5 millió csemete kerül kiültetésre. Egy tízéves terv keretében összesen 15 millió fát telepítenek, elsősorban a szélerozió megakadályozására. (Allg. Forstzeitung 1963. 3–4. sz.)

Állófák faanyagának vizsgálatára Eberswaldeban egyszerű kézi szerszámot dolgoztak ki. Rugós szerkezettel egy vékony tű hatol a fatestbe és a behatolási ellenállást diagramon rögzíti. Az ellenállás különbözőségéből megbízhatóan lehet következtetni a belső korhadásra. A szerkezet beépített faanyagok vizsgálatára is alkalmas. (Allg. Forstzeitung 1963. 3–4. sz.)